

การศึกษาบทบาทของชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ที่มีต่อสหกรณ์สมาชิก

นางสาวคู่ทางค์ สิริเดชพิทักษ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการธนาคารและการเงิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-120-4

008013

117801222

A STUDY ON THE ROLE OF CREDIT UNION LEAGUE OF
THAILAND LIMITED ON ITS MEMBERS

MISS SUPANG JIRADATEPITAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Department of Banking and Finance

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาบทบาทของชุมชนสหกรณ์ เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด
ที่มีต่อสหกรณ์สมาชิก

โดย นางสาวคู่ภางค์ ศิริเดชวิทักษ์

ภาควิชา การธนาคารและการเงิน

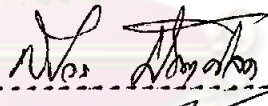
อาจารย์ที่ปรึกษา นายสมจิตต์ วราจคณางค์บุบล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์กรรณิกา บันสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประติษฐ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์สังวร ปัญญาติติก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สิริตา บุนนาค)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กรรณิกา บันสิทธิ์)

..... กรรมการ
(นายสมจิตต์ วราจคณางค์บุบล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นศูนย์กลางระดับชาติของสหกรณ์
เครดิตยูเนียน ทำหน้าที่ส่งเสริมและเผยแพร่สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นตัวแทนของสหกรณ์เครดิต
ยูเนียนต่าง ๆ ในการติดต่อกับหน่วยงานทางราชการ และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
แบ่งการบริหารงานออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายสำนักงาน ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายสนาม
และหน่วยงานเฉพาะกิจ มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิกในต้นต่าง ๆ ดังนี้

บทบาททางด้านการเงิน ช่วยเหลือและสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับสหกรณ์
โดยการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ได้แก่

- สวัสดิการเงินทุน เพื่อแบ่งเบาความเสี่ยงของสหกรณ์ในการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก
แล้วสมาชิกนั้นเสียชีวิตหรือพิการจนไม่สามารถชำระหนี้ได้ สวัสดิการเงินทุนจะจ่ายเงินทุนจำนวน
นั้นให้กับสหกรณ์แทนสมาชิกผู้กู้ โดยไม่ต้องเป็นภาระแก่ทายาทของผู้กู้

- สวัสดิการเงินสะสม เพื่อมุ่งใจให้สมาชิกสะสมเงินมากขึ้นเป็นการเพิ่มเงินทุน
ให้กับสหกรณ์ โดยสวัสดิการเงินสะสมจะจ่ายเงินสมทบให้กับทายาทของสมาชิกที่เสียชีวิตตามจำนวน
ของเงินสะสมและอายุของสมาชิก

- สวัสดิการกองทุนรวม เพื่อช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์โดยการรับฝากเงินจาก
สหกรณ์และให้สหกรณ์กู้ยืมเงิน เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการให้สมาชิกของสหกรณ์กู้ยืมเงินอีกต่อหนึ่ง
เป็นการหมุนเวียนเงินทุนในหมู่สหกรณ์ด้วยกัน โดยมีสวัสดิการกองทุนรวมเป็นศูนย์กลาง

บทบาททางด้านเทคนิควิชาการ ได้แก่ การอบรมเผยแพร่ และฝึกอบรมความรู้ทาง
วิชาการต่าง ๆ แก่กรรมการและสมาชิกของสหกรณ์ เช่น ฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักและวิชาการ
สหกรณ์เครดิตยูเนียน อบรมการทำบัญชี และอบรมการบริหาร เป็นต้น

บทบาททางด้านส่งเสริมสร้างเสถียรภาพให้กับสหกรณ์ โดยการสวัสดิการความ
มั่นคงเพื่อประกันความเสี่ยงจากภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสหกรณ์ เช่น อัคคีภัย การฉ้อปล้น
รวมทั้งการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินกิจการ

บทบาทในการสร้างเอกลักษณ์ให้กับสหกรณ์ เพื่อมีรูปแบบเป็นของตัวเอง เช่น
การใช้เอกสารแบบฟอร์มต่าง ๆ ทางบัญชี สมุดทะเบียนสมาชิก เหมือนกับทุกสหกรณ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนยังจัดให้มีพนักงานลงนามไปพบปะและตรวจเยี่ยม สหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษา ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ให้สหกรณ์เพื่อให การพัฒนาสหกรณ์เจริญก้าวหน้าขึ้นพร้อม ๆ กัน

ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ดำเนินกิจการโดยยึดหลักสหกรณ์ ที่เน้นทางด้านบริการมากกว่าการแสวงหากำไร จากบริการหรือบทบาทต่าง ๆ ที่มีต่อสหกรณ์ สมาชิกนั้น จำเป็นต้องใช้เงินทุนมากเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและเป็นทุนหมุนเวียน ในระยะแรกของการดำเนินกิจการ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนระดมทุนจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงไม่พอเพียง จึงต้องอาศัยเงินทุนจากองค์การต่าง ๆ ในต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อความมั่งคั่งของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน และเพื่อพัฒนาสหกรณ์เครดิต ยูเนียนให้เจริญก้าวหน้าขึ้น

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงหลักและวิธีการในการดำเนินกิจการ สถิติ ฐานะการเงิน ของสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน ตลอดจนข้อดี ข้อเสียของบทบาทต่าง ๆ ของชุมนุม สหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่มีต่อสหกรณ์สมาชิก และพบว่า การพัฒนาของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในด้าน เงินทุนและจำนวนสมาชิกยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วไป แต่ทาง ด้านคุณภาพของสมาชิกนั้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนเน้นทางด้านการศึกษาอบรมสมาชิก สมาชิก จึงมีความเข้าใจในหลักปรัชญา และวิธีการของสหกรณ์ดีกว่าสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วไป สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีบทบาทในด้านการศึกษาอบรมเงินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในชุมชน แต่ก็ ยังไม่สามารถแก้ปัญหาบางอย่างให้หมดไปจากระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้นสหกรณ์เครดิต ยูเนียนและชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ต้องปรับปรุงการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ เช่น การให้กู้ยืมเงินทั้งระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับสมาชิก และระหว่าง ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับสมาชิก เพื่อจัดสรรเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพหรือก่อให้เกิดประโยชน์ แก่สมาชิกมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถพัฒนา และแพร่หลายได้มากยิ่งขึ้น และสังคมของประเทศไทยให้เจริญขึ้น

Thesis Title   A Study on the Role of Credit Union League of
                          Thailand Limited on Its Members
Name   Miss Supang Jiradatepitak
Thesis Advisor   Mr. Somchit Varangkanangyubol
Co.Advisor   Associate Professor Gannigar Bunsit
Department   Banking and Finance
Academic Year   1981

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study the roles of the Credit Union League of Thailand Limited (CULT) on its members by way of examining the general structure of Credit Unions as well as that of CULT. In addition, this analysis was made in terms of finances, tasks and duties of CULT, and the roles of the government sections who are involved in promoting and directing Credit Unions and CULT. Necessary informations and data of this study were gathered from CULT several Credit Unions, and the government sections concerned.

A Credit Union is a type of thrift and credit society organised in a community without any restrictions on neither the occupation nor the amount of income of its members. Its objective is to encourage savings, co-operation and mutual help among members in order to upkeeping socio-economic lives of members. Credit Union's business is to receive regular savings and shares of members and share profits back to the members in the form of dividend. Moreover, it also gives loans with low interest rate within a limited amount of money to members. These loans are not required a collateral but need members signed as guarantors.

Credit Unions accept other savings and deposits with a fixed interest in return. A Credit Union is administered by the Board of Directors under the inspection of its Supervisory Committee. These directors or committee members are elected from the General Meeting. Credit Unions have organised among themselves at the national level called Credit Union League of Thailand, Limited. They elect a group of people among their representatives to supervise the management and control its policies.

The Credit Union League of Thailand, Limited acts as a national centre of Credit Unions. Its main duties are to promote and extend Credit Unions. It represents Credit Unions in contacting with government sections and other organizations both in the country and abroad. Its office is divided into five departments namely, Administration Department, Mutual Aid Department, Education Department, Field Department, and Mobile Unit.

CULT assists its members in the following ways:

Financial Assistance : CULT assists and helps stabilizing Credit Unions finance by means of providing several welfare services i.e.

Loan Protection Service is established to protect Credit Unions' risk on debts of member who die or become disable. The Loan Protective service will be responsible for those debts without any burden on their relatives nor guarantors.

Life Saving Service is formed to encourage members to put more savings in their Credit Unions so that its working capital is gradually increased. Life Saving Service will give a sum of money calculated from members' shares and age to designated relatives of those members who die.

Interlending Service is organized to give a financial service to Credit Union by way of securing more fund and providing loans Credit Unions in need. This service, acting as a centre, helps the circulation of fund among member Credit Unions.

Education technique is provided to Credit Unions' directors as well as members, for example, trainings on Principles and methods, Accountings and Credit Union Management.

The role in stabilizing Credit Unions by setting up Bonding Service to ensure Credit Unions against possible losses and damages such as fire, robbery and dishonesty of Credit Unions directors and employees.

The role in promoting unity of Credit Unions, for example using the same accounting methods and forms, and registration book.

Apart from all these service CULT's fieldmen regularly visit Credit Unions to supervise their management, and assist them in solving problems that may occur so that Credit Unions can gradually develop themselves as a whole.

The Credit Union League of Thailand, Limited stresses co-operative principles with an emphasis on rendering services rather than making profits. A huge amount of money is needed as the express for providing services to its members and also as working capital. As it is in the early stage, the fund contributed from CULT's members is insufficient. CULT has to seek financial assistance from foreign danators which support developmental projects so that it can sustain its operation and existance to develop Credit Unions.

Out of this study, we will know the principles, methods of operation and financial status of Credit Unions and CULT. Strong points and weak points of CULT's roles on its members are elaborated. It is found out that the development of Credit Unions' working capital and membership is still in a lower level comparing with the Thrift and Credit Cooperative Societies. But on the aspect of members' quality, Credit Unions emphasize on education and training so that their members understand Cooperative's principle, philosophy and method better than those of the Thrift and Credit Cooperative Societies. Credit Unions play their role on giving loans to members but they have not succeeded in getting rid of loansharks from economical system in Thailand. Then, Credit Unions and CULT have to improve their efficiency of management such as lending-process between Credit Unions and their members, and between Credit Unions and CULT in order to efficiently allocate fund for maximum benefit of their members. As the result, Credit Unions will be developed and well-known. This is also the development of socio-economics of the country.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

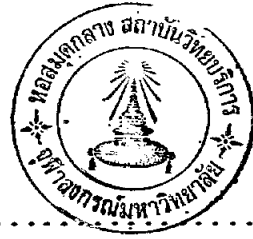

กติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คุณสัมพันธ์ วรางคณางค์บุบล ผู้จัดการชุมนุมสหกรณ์
 เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สละเวลา
 อันมีค่าช่วยวางแนวทางให้คำแนะนำ ความรู้ต่าง ๆ อำนวยความสะดวกในด้านข้อมูล ตลอดจน
 ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องแก่ผู้เขียน จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ ผู้เขียนรู้สึกสำนึกใน
 พระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย ขอกราบขอบพระคุณ
 คุณสำราญ กลิ่นกล้า นักวิชาการสหกรณ์ 5 กองพาณิชย์และธนกิจ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และ
 คุณ อรรถพร วีระวัฒน์ ผู้อำนวยการกองตรวจบัญชี 1 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและ
 สหกรณ์ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ และข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมและควบคุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน และ
 ชุมชุมสหกรณ์ เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด อาจารย์ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ ประธาน
 กรรมการดำเนินการ สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ที่กรุณาให้คำ
 แนะนำปรึกษาเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการดำเนินงานทั่ว ๆ ไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ คุณมุกดา ศรีใส
 เศรษฐกร สำนึกงานปรับปรุงชุมชนแออัด การเคหะแห่งชาติ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประสาน
 งานกับชุมนุมสหกรณ์ เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ในการเผยแพร่สหกรณ์เครดิตยูเนียนใน
 แหล่งชุมชนแออัด กรรมการและสมาชิกสหกรณ์ เครดิตยูเนียนต่าง ๆ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยว
 กับการดำเนินงาน ตลอดจนอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ของสหกรณ์ เครดิตยูเนียน และรองศาสตราจารย์
 วรรณิกา พันสิทธิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไขวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณหัวหน้า
 ฝ่ายต่าง ๆ พนักงานทุกท่านของชุมนุมสหกรณ์ เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ที่กรุณาให้ความรู้
 ต่าง ๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์สังวร ปัญญาติก ประธานกรรมการ
 สหวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์สิริดา บุณนาค กรรมการสหวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจ
 สอบแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ
 ต่อทุก ๆ ท่านที่ได้กล่าววามในที่นี้ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการเขียนวิทยานิพนธ์
 และเพื่อนนิสิตปริญญาโททุกท่านที่เป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนตลอดมา

คู่ทางค์ สิริเตยพิทักษ์

บทคัดย่อภาษาไทย.....	4
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
รายการตารางประกอบ.....	๓๓
รายการแผนภูมิประกอบ.....	๓๗
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	1
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
วิธีการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	3
บทที่ 2 โครงสร้างของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย	
สหกรณ์เครดิตยูเนียนคืออะไร.....	5
ประวัติเครดิตยูเนียนในประเทศไทย.....	5
การจัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์เครดิตยูเนียน.....	6
วัตถุประสงค์และแนวนโยบายของสหกรณ์เครดิตยูเนียน.....	8
โครงสร้างการบริหารงานและควบคุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน.....	10
โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน.....	13
อุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน.....	17
บทที่ 3 โครงสร้างของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด	
ประวัติความเป็นมาของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด.....	31
วัตถุประสงค์ของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด.....	34
สมาชิกภาพ.....	34
การบริหารและควบคุมการดำเนินงาน.....	37

บทที่ 4	บทบาทของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ที่มีต่อสหกรณ์ สมาชิก	
	บทบาททางด้านการเงิน.....	47
	บทบาททางด้านเทคนิควิชาการ.....	59
	บทบาทในการเสริมสร้างเสถียรภาพให้กับสหกรณ์สมาชิก.....	62
	บทบาทในการสร้างเอกลักษณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน.....	66
บทที่ 5	การวิเคราะห์งบการเงินของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด	
	สินทรัพย์ของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด.....	76
	หนี้สินและทุนของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด.....	78
	การวิเคราะห์แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนของชุมนุมสหกรณ์เครดิต ยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด.....	86
บทที่ 6	บทบาทของรัฐบาลในการส่งเสริมและควบคุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนใน ประเทศไทย.....	96
บทที่ 7	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	102
	บรรณานุกรม.....	116
	ภาคผนวก.....	120
	ประวัติผู้เขียน.....	156

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1.	โครงสร้างคณะกรรมการในสหกรณ์เครดิตยูเนียน.....	10
2.	โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน.....	13
3.	โครงสร้างของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด	37
4.	การแบ่งงานฝ่ายสนาม.....	44

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย